

**Trabaho: Hubo't Hubad na Larawan
Ni Clarence M. Batan**

Dedikasyon

Para sa mga walang trabaho -

(upang malaman niyo na wala talagang makukuhang trabaho).

Para sa mga istambay, nakapag-aral man o hindi -

(upang ngumiti kayo dahil at least enjoy kayo sa buhay).

Para sa mga nakapag-aral na walang trabaho -

(upang umiyak kayo sa masakit na katotohanan) .

Para sa mga may degree na hindi masaya sa trabaho -

(upang makuntento kayo kahit biktima kayo ng sistema).

Para sa mga may trabahong hindi ayon sa kanilang pinag-aralan -

(upang maibsan ang inyong pagrereklamo, s'werte pa rin kayo).

Para sa mga magulang na nangangarap

upang ang kanilang anak ay makatapos ng edukasyon -

(upang mabigyang-kahulugan ang inyong bulag na pagsusumikap).

Para sa mga teachers na nagsasabing may kinabukasan ang mga nag-aral -

(upang minsan, maging makatotohanan at praktikal ang inyong itinuturo).

Para sa gobyernong walang ginagawa

upang magkaroon ng trabaho ang mga kabataan -

(kailangan na natin ng konsepto ng Diyos kapag pinag-usapan 'yan).

Nag-aral ako sa pamantasan
Sa Maynila. Mataas na
Paaralang pandayan ng
Isipan. Ginugol ko ang
Kabataang pinahinog ng
Karunungan dinildil, idinikdik
Ng mga teachers – binago ako,
Hinubog hanggang sa
Makalimutan ko ang aking pangalan-
At pinagmulan dahil ako'y
Nakapag-aral sa pamantasan.

May pangakong trabaho pagkatapos
Magsunog ng kilay. Kaya't
Magulang ko ay nagkumayod
Hanggang maging kuba. Nangutang,
Nagsumikap upang matustusan lang
Araw-araw na baon ng mahal
Nilang anak.

'Di ko napansin ang hirap ng Nanay,
Ang kalyo ni Tatay. Nag-abala ako
Sa pakikisalamuha sa iba't ibang
Uri ng tao sa Kamaynilaan, nangalit ang
Aking diwa – nagbaga, nag-apoy
Na ang kaalamang hindi tungkol
Sa aking magulang, ngunit tungkol sa
Mundo - *aking natutunan* - ang espasyong
Malayo sa karanasang aking nilakhan.

Tinuruan akong mangarap
Ng mga teachers. Mag-imagine.
Tinulak nila ako sa ideyal na
Pagnanasang umusad, lumakad
Nang matulin patungo sa materyal
Na tagumpay. Umangkin ng yaman,
Yumakap ng pera – mula sa
Pagsusumikap. Humanap ng
Trabaho. Trabahong magbibigay
Sa akin ng dignidad, magsasalba
Sa tumatanda kong mga magulang
(Na ang mukha'y may guhit-latay ng pagod)
Upang sa hirap makaalpas.

Ipinangako sa akin ng pamantasan na
May trabaho – naniwala ang
Mga magulang ko – sa pangako ng
Edukasyon.

Ngayong edukado na ako. May diploma.
May degree. Ang mga teacher ko, teacher
Pa rin. Ang mga magulang ko –
Ninakawan na ng lakas – hinigop
Nang mapaghiganting timbangan ng buhay.
'Asan ang trabaho? 'Asan ang pangarap?
Wika ng teacher ko, "Ginagawa pa rin
Sa espasyo ng imahinasyon".
"Kamamatayan ko na ang ganitong
Kondisyon ng buhay," buntong-hininga ni Nanay.
"Hay, naku!," sabay pahid ng luhang
Tumutulo sa aking mata.
"Tang-inang buhay ito."

Likha (December 13, 2003)
Room 2119, FASS Bldg, Dalhousie University
Nova Scotia, Canada

**Dalubhasang Kaalaman
Ni Clarence M. Batan**

Natutunan kong
pahalagahan ang pag-aaral.
Kaya naman nagsumikap akong
Edukasyon ay matapos upang
maabot ang tore ng pamantasan.

Hinubog ng mga bagong wika
ang limitado kong bokabularyo.
Hanggang sa malimuta't,
mapalitan - ang tinubuang
bulong ng banyagang ewan.

Ayaw ko mang iwanan
dati kong gawi at kinaugaliang kilos -
Ang mapaiil na istrukturang edukasyon
ay lumapit, higit na yumakap,
humaplos, humalik na anyong tupa.

Kinontrol ang aking kaalaman
sa kulungang-bakal ng *paaralan*.
Balot ng karisma at
pinatatag ng estado.
Rehas na ang binilanggo'y
Estudyanteng tulad ko.

Malikhaing karahasan na
sinasagisag ng kaalaman.
Kaya't kahit ako'y presong hindi
Hinatulan, ako nagpakadalubhasa
Upang tulad ng iilan-
Edukado akong
Nagkakamal ng kapital.

Hulyo 21, 2003
Sa Winwick
9:28 ng gabi

Istatus

Pinagmamasdan ko ang mga taong dumaraan
sa aking harapan. Suot ay iba't iba,
Borlology sa katawa'y samu't saring
nagpipinta ng imahen kung sino sila –
Sa labas ng kanilang pagkatao.

Kahit pala paglakad ay may bilang,
ang pagtawa'y tinitimpla, at ang pagtingi'y may koda -
Nagpapakilala kung sa'n sila nagmula
at kung pa'nong ang kanilang kilos ay nagkagan'un.

May antas ang gawi at may sinusundang
direksyon ang galaw. Kung mangyaring guluhin,
at digmain ang kaayusang dinikta
ng panlipunang istruktura - malilintikan ang istatus!

'Pagkat maninibago't mag-aalsa -
Huhugot ng rasong taliwas sa
kinagisnang hinulaan ng bulag na kamalayan.

Likha (Agosto 13, 2003)
Maritime Centre